Tenon kiinteistönomistajat ry:n hallitus **Muistio tarvittavista toimenpiteistä**

Veikko Rintamäki, puheenjohtaja

Professori Tuorin asiantuntijalausunnon mukaan Tenon kalastussopimuksessa (Norjan valtion kanssa) on perustuslaillisia ongelmia. Sopimuksessa loukattiin, maanomistuksensa kautta kalastusoikeutta hallitsevien, ulkopaikkakuntalaisten henkilöiden perusoikeuksia.

Tenon kalastussopimus on saatettava Suomen lainsäädännön mukaiseksi.

Pahimmat ongelmat vaativat koko kalastussopimuksen valtiosääntöoikeudellisen perustan uudelleenarviointia. Tämä prosessi tulee käynnistää välittömästi, että se olisi valmis, kun valtiosopimusta seuraavan kerran 2020 voidaan muuttaa.

Olemme listanneet tähän toimenpiteitä, joilla tilannetta voitaisiin kansallisen säätelyvaran puitteissa tehtävillä asetuksilla pikaisesti ja oleellisesti korjata. Vahinkojen pienentämiseksi muutokset pitäisi saada jo tulevalle kalastuskaudelle (2018).

Olemme harkinneet esittämiämme toimenpiteitä siten, että ne voidaan asetuksella toteuttaa, eivätkä ne ole ymmärryksemme mukaan ristiriidassa voimaansaattamislain tai muidenkaan lakien kanssa. Toimenpiteet eivät myöskään heikennä paikallisten henkilöiden asemaa Tenon kalastuksessa eivätkä vaikuta Suomen ja Norjan sopimiin kalastuslupamääriin tai kalastusaikoihin.

1. Tenon vesistöalueen ulkopuolella asuvien (ns. ulkopaikkakuntalaisten) lunastettavaksi tarkoitettu erityisten lupien kiintiö tulee asetuksella muuttaa kiinteäksi siten, että lupien määrä lukitaan kalastussopimuksessa ilmoitettuun maksimimäärään (1/3 osaan matkailukalastajille tarkoitettujen lupien määrästä).

2. Erityisten kalastuslupien määrä kalastusviikoille tulee seurata matkailukalastajille tarkoitettujen lupien määrää kalastussopimuksessa sovitun mukaisesti ja määrän tulee olla 1. kohdan mukaisesti kiinteä 1/3 osa matkailukalastajille määritellystä kiintiöstä. Viime kaudella sovellettiin erityisten kalastuslupien lupamäärän kohdentamista tasaisesti koko kalastuskauden viikoille. Lupia on sen järjestelmän mukaan liikaa alku- ja loppukaudella ja liian vähän keskikesällä.

3. Erityisten kalastuslupien kiintiöön kuuluvat luvat on luettava kyseisten kiinteistönomistajien omaisuudeksi, eikä viranomainen voi enää siirtää kyseisiä lupia minkään muun kalastajaryhmän lunastettaviksi.

4. Erityisten kalastuslupien määräytymisperuste tulee ministeriön tarkistaa. Jakamattomien tai muuten yhteisomistuksessa olevien tilojen lupamäärä täytyy suhteuttaa tilojen ulkopaikkakuntalaisten omistajien osuuteen. Paikkakuntalaiset osakkaat saavat kalastusoikeuden jo paikkakuntalaisuutensa vuoksi. Jakamattomille tiloille ja ulkopaikkakuntalaisessa osaomistuksessa oleville tiloille virheellisesti osoitetut erityisluvat pienentävät ulkopaikkakuntalaisille kiinteistönomistajille kohdistuvien, erityisten kalastuslupien määrää.

5. Ulkopaikkakuntalaisille tarkoitetut erityiset kalastusluvat tulee tehdä luovutuskelpoisiksi siten, että niitä voi kiinteistönomistaja luovuttaa muille saman kiinteistön omistajille, omistajan perheenjäsenille ja kenelle tahansa muulle kiinteistönomistajalle, joka omistaa kiinteistön Tenojoen jokilaaksojen alueella (luovutus saman kalastajaryhmän kesken) tämä korjaisi yhdenvertaisuutta, koska paikallisten henkilöiden on jo kalastuskaudella 2017 sallittu luovuttaa kalastusoikeutta toiselle paikkakuntalaiselle.

6. Yhdenvertaisuuden korjaamiseksi erityiset kiinteistönomistajien lunastettavaksi tarkoitetut luvat tulee määrätä selkeästi saman sisältöiseksi oikeuksiltaan vapa- ja viehekalastuksen osalta, kuin paikkakuntalaisille kalastusoikeuden omistajille myytävät ns. paikkakuntalaisluvat.

7. Muualla asuvien kalastusoikeuden haltijoiden omaisuudensuojan ytimeen kajoaminen kieltämällä heiltä kalastaminen kiinteillä pyydyksillä pitää Suomen valtion korvata säätämällä sen toteuttamiseksi erillinen kalakorvauslaki.

8. Ulkopaikkakuntalaisten omaisuudensuojaan, yhdenvertaisuuteen tai muihin perusoikeuksiin heikentävästi vaikuttavia kalastussopimuksen ehtojen muutoksia ei tule enää asetuksilla tehdä. Muutokset tulee selkeästi kohdentaa professori Tuorin esittämiin epäkohtiin ja korjata ulkopaikkakuntalaisten kiinteistönomistajien oikeudellista tilannetta nopeasti ja tehokkaasti kansallisen säätelyvaran sallimissa rajoissa.

9. Tulee myös huomioida, että lähes kaikkien ulkopaikkakuntalaisten kiinteistönomistajien pitää ostaa matkailukalastajien kalastuslupia lisäluviksi omalle kalavedelleen voidakseen käyttää Tenon vesistöjen alueella olevaa omaisuuttaan edes jossain määrin järkevällä tavalla. Näin ollen matkailijoiden kalastuslupien hinta ja ostomahdollisuus vaikuttavat muualla asuvien kiinteistönomistajien omaisuutensa käyttömahdollisuuteen.

Koska kalastusoikeuden haltijoidenkin pitää matkailukalastajan lupia hankkia, tulee luvan hinta pitää kohtuullisena. Korotus 50% määrällä kauteen 2016 nähden johtaisi maksimissaan 60 EUR/henkilö/vrk hintaan veneestä kalastettaessa. Kaudella 2017 hinta oli korkeimmillaan 80 EUR/henkilö/vrk ja se on kyllä jo liikaa 12 tunnin luvasta. Tässä tulee huomioida, että usein kalastetaan veneestä siten, että mukana on kaksi maksavaa perheenjäsentä tai kaveria. Paikallisen henkilön ei koskaan tarvitse ostaa matkailukalastajan lupaa. Heille 150 EUR koko kaudestakin on saadun palautteen mukaan liian korkea hinta.

Matkailukalastajien kalastuslupien määrä kalastuskautta kohden on kiinteä, joten matkailukalastajien luvan hinnalla ei ole merkitystä lohen suojeluun tai saamelaisten kalastuskulttuurinsa harjoittamiseen. Paikallisten henkilöiden tahto lupahintojen korotukseen perustuneekin lähinnä lohikassan palauttamiseen 70 suurimmalle yksityiselle taholle Utsjoella. Näistä neljä on kalastuskuntia. Korkea lupahinta tarkoittaa merkittävää veroluonteista maksua ulkopaikkakuntalaisille kiinteistönomistajille.

Utsjoella 08.01.2018

Veikko Rintamäki, puheenjohtaja
Tenon kiinteistönomistajat ry: Hallitus